

دانشگاه هنر اصفهان
دانشکده شهرسازی و معماری
گروه شهرسازی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته شهرسازی گرایش برنامه ریزی شهری و منطقه ای

برنامه ریزی راهبردی توسعه جزیره هندورابی به عنوان یک مقصد گردشگری

استاد راهنما:

دکتر حمید ضرغام

دکتر محمد مسعود

پژوهشگر:

حمید باقری رستگار

تیرماه ۱۳۸۹

اظہار نامہ دانشجو:

موضوع پایان نامہ : برنامه ریزی راهبردی جزیره هندورابی به عنوان یک مقصد گردشگری

استاد راهنما: دکتر محمد مسعود- دکتر حمید ضرغام

اینجانب حمید باقری رستگار دانشجوی دوره کارشناسی ارشد رشته شهرسازی گرایش برنامه ریزی دانشکده شهرسازی و معماری دانشگاه هنر اصفهان به شماره دانشجویی ۸۶۱۱۴۰۲۱۰۳ گواهی می نمایم که تحقیقات ارائه شده در این پایان نامہ توسط شخص اینجانب انجام شده و صحت و اصالت مطالب نگارش شده مورد تأیید می باشد و در موارد استفاده از کار دیگر محقق ان به مرجع مورد استفاده اشاره شده است. به علاوه گواهی می نمایم کہ مطالب مندرج در پایان نامہ تاکنون برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی توسط اینجانب یا فرد دیگری ارائه نشده است و در تدوین متن پایان نامہ چارچوب مصوب دانشگاه هنر اصفهان را به طور کامل رعایت کرده ام.

امضاء دانشجو:

تاریخ:

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات، ابتکارات و نوآوری های ناشی از تحقیق، همچون چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس از این پایان نامه کارشناسی ارشد، برای دانشگاه هنر اصفهان محفوظ است. نقل مطالب با ذکر منبع بلامانع است.

دانشگاه هنر اصفهان
دانشکده شهرسازی و معماری
گروه شهرسازی

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته شهرسازی گرایش برنامه ریزی شهری و منطقه ای آقای حمید باقری رستگار،

تحت عنوان:

برنامه ریزی توسعه راهبردی جزیره هندورابی به عنوان یک مقصد گردشگری

ارایه شده به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان بخشی از فعالیتهای تحصیلی لازم برای درجه کارشناسی ارشد که در تاریخ ۱۳۸۹/۴/۲۱ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با نمره درجه به تصویب نهایی رسید
در تاریخ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه به تصویب نهایی رسید.)

۱- استاد/ استادان راهنمای پایان نامه آقای دکتر با مرتبه علمی امضا

۲- استاد/ استادان مشاور پایان نامه آقای دکتر با مرتبه علمی امضا

۳- استاد/ استادان داور داخل گروه آقای دکتر با مرتبه علمی امضا

۴- استاد/ استادان داور خارج از گروه آقای دکتر با مرتبه علمی امضا

مهر و امضای مدیر گروه

سپاسگزاری:

تشکر و قدردانی ویژه از همسر فداکار و مهربانم که در تمامی مراحل زندگی‌مان، برایم یآوری بی‌بدیل بوده است؛

پدر و مادر عزیزم که همواره پشتیبان من بودند؛
جناب آقایان دکتر حمید ضرغام و دکتر محمد مسعود که همچون چراغ راهی این مسیر دشوار را برایم هموار نمودند؛

و همچنین آقایان ح‌اج عباس ایروانی، مهندس سیدمحسن نجومیان، دکتر سعید اسلامی بیدگلی، مهندس سعید حبیبی و دیگر عزیزانی که در این راه مرا یاری نمودند.

تقدیم به:

آن که خضرای جزیره اش، دلم را ربود.

چکیده:

جزیره زیبای هندورابی با ۲۱/۹۵ کیلومتر مربع مساحت در خلیج همیشه فارس در فاصله ۳۲۵ کیلومتری بندرعباس و ۱۳۳ کیلومتری بندرلنگه و در حد فاصل بین دو جزیره کیش و لاوان قرار گرفته است. این جزیره سرزمینی هموار و بدون عارضه طبیعی است. طبیعت منحصر بفرد، ساحل زیبا و بکر، پرندگان متنوع و محل تخم گذاری لاک پست های دریایی در سواحل، آن را به جزیره ای زیبا و رویایی تبدیل کرده است. ساکنان کنونی این جزیره هم اکنون در حدود ۹۰ نفر می باشند که فعالیت اقتصادی اکثر آن ها صید و غواصی است و در بخش شمال غربی جزیره ساکن هستند. اهداف این تحقیق، انتخاب چشم انداز عمومی توسعه جزیره، به منظور سمت دهی طرح جامع راهبردی توسعه جزیره هندورابی؛ برنامه ریزی راهبردی هدف های عمومی جزیره هندورابی و مأموریت های توسعه پایدار آن در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی و تدوین سناریو های توسعه جزیره با توجه به ویژگی های زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی و پتانسیل ها و فرصت های پیش رو بوده است. فرضیه اول این پژوهش گردشگری را بهترین گزینه برای بهره گیری از منابع قابل تحریک جزیره هندورابی فرض نموده و فرضیه دوم بیان می دارد که گردشگری پایدار طبیعت محور ویژگی های محیطی منطقه را حفظ و سطح اقتصادی ساکنین را ارتقا می دهد. این پژوهش به آزمون دو فرضیه با استفاده از تحلیل سوات (SWOT) پرداخته است. این فن تحلیل امروزه در بخش عمومی و برنامه ریزی ه ای شهری و منطقه ای و عرصه های آن چون گردشگری مورد استفاده قرار می گیرد. نتایج آزمون فرضیه ها نشان می دهد که گردشگری برای جزیره هندورابی همانند بسیاری از جزایر دنیا، بیشترین مزیت نسبی اقتصادی را برای توسعه و به فعلیت درآوردن منابع بالقوه آن خواهد داشت و بهترین گزینه گردشگری برای توسعه پایدار جزیره، گردشگری پایدار طبیعت محور خواهد بود.

در پایان براساس نتایج پژوهش، چشم انداز جزیره هندورابی، اهداف غایی و مأموریت های توسعه عمومی آن، راهبردهای قانونی و نهادی، اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی برای توسعه پایدار جزیره و همچنین طرح و کاربری های پیشنهادی برای دستیابی به این موارد ارائه شده است. واژگان کلیدی این پژوهش عبارتند از: توسعه پایدار^۱ - برنامه ریزی راهبردی^۲ - مقصد گردشگری^۳

¹ - Sustainable Development

² - Strategic Planning

³ - Tourism Destination

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات
۱-۱-۱	بیان مسأله تحقیق..... ۲
۲-۱-۲	پیشینه تحقیق..... ۳
۲-۱-۳	اهمیت و ضرورت تحقیق..... ۴
۳-۱-۳	پرسش های تحقیق یا موقعیت..... ۴
۴-۱-۴	فرضیه ها..... ۴
۵-۱-۵	کاربرد نتایج تحقیق..... ۴
۶-۱-۶	روش تحقیق..... ۵
۱-۶-۱	روش گردآوری داده ها..... ۵
۲-۶-۱	روش تجزیه و تحلیل..... ۵
۳-۶-۱	فرآیند تحقیق..... ۵
	فصل دوم: مروری بر ادبیات موضوع
۱-۲-۱	توسعه..... ۷
۱-۱-۲	مفهوم توسعه..... ۷

- ۲-۱-۲- تمایز توسعه و رشد اقتصادی..... ۸
- ۲-۲- تعریف توسعه پایدار..... ۹
- ۲-۲-۱- اصول توسعه پایدار..... ۱۱
- ۲-۲-۲- ابعاد توسعه پایدار..... ۱۱
- ۲-۲-۲-۱- بعد زیست محیطی..... ۱۲
- ۲-۲-۲-۲- بعد اقتصادی..... ۱۲
- ۲-۲-۲-۳- بعد اجتماعی..... ۱۳
- ۲-۲-۲-۴- بعد نهادی..... ۱۳
- ۲-۳- گردشگری..... ۱۴
- ۲-۳-۱- مفاهیم گردشگری..... ۱۵
- ۲-۳-۲- گونه‌شناسی صنعت گردشگری..... ۱۸
- ۲-۳-۲-۱- گردشگری تفریحی..... ۱۹
- ۲-۳-۲-۲- گردشگری فرهنگی تاریخی..... ۲۰
- ۲-۳-۲-۳- گردشگری شهری..... ۲۰
- ۲-۳-۲-۴- گردشگری ماجراجویانه..... ۲۱
- ۲-۳-۲-۵- گردشگری مبتنی بر منابع طبیعی..... ۲۱
- ۲-۳-۳- عناصر و فعالیت‌های مرتبط با صنعت گردشگری..... ۲۲
- ۲-۳-۴- جاذبه‌های گردشگری..... ۲۴
- ۲-۳-۴-۱- جاذبه‌های تاریخی..... ۲۴
- ۲-۳-۴-۲- جاذبه‌های فرهنگی..... ۲۵

- ۲۵..... ۲-۳-۴-۳- جاذبه‌های طبیعی.....
- ۲۶..... ۲-۳-۴-۴- جاذبه‌های انسان ساخت.....
- ۲۶..... ۲-۴-۲- رویکردهای برنامه‌ریزی توسعه گردشگری.....
- ۲۸..... ۲-۴-۱- رویکردهای غیریکپارچه یا غیرمنسجم (از ۱۹۳۵ تا حدود ۱۹۶۰).....
- ۲۸..... ۲-۴-۲- رویکردهای یکپارچه - منسجم (از ۱۹۴۵ به بعد).....
- ۳۰..... ۲-۴-۱-۱- پژوهش عملیاتی (تحقیق در عملیات).....
- ۳۱..... ۲-۴-۱-۲- تحلیل اقتصاد سنجی (تکنولوژی رایانه‌ای).....
- ۳۲..... ۲-۴-۱-۳- فنون مدیریت پروژه‌های بزرگ و پیچیده: سی.پی.ام و پرت.....
- ۳۳..... ۲-۴-۲-۱- رویکرد برنامه‌ریزی جامع.....
- ۳۴..... ۲-۴-۲-۲- رویکرد تحلیل سیستمی.....
- ۳۴..... ۲-۴-۲-۱- رویکرد سیستمی در برنامه‌ریزی گردشگری.....
- ۳۶..... ۲-۴-۲-۳- برنامه‌ریزی راهبردی.....
- ۳۸..... ۲-۴-۲-۴- رویکرد مشارکت مردم در برنامه‌ریزی.....
- ۳۹..... ۲-۴-۲-۵- رویکرد توسعه پایدار.....
- ۴۱..... ۲-۵-۱- جزیره.....
- ۴۲..... ۲-۵-۱-۱- انواع جزایر.....
- ۴۲..... ۲-۵-۲- توسعه در جزایر.....
- ۴۵..... ۲-۵-۳- گردشگری جزایر.....
- ۴۷..... ۲-۵-۴- تنوع مقصد های گردشگری جزیره ای.....
- ۵۰..... ۲-۵-۵- مباحث اقتصادی.....

- 51 محیطی
- 51 ۲-۵-۷-مباحث فرهنگی اجتماعی
- 52 ۲-۵-۸-رویکرد های غلبه بر چالش ها
- ۵۲ ۲-۵-۸-۱-برنامه ریزی راهبردی با افق بلند مدت
- 53 ۲-۵-۸-۲-قدرت بخشیدن به فرهنگ و جامعه محلی جزیره
- 53 ۲-۵-۸-۳-مدیریت زیست محیطی
- 55 ۲-۵-۸-۴-مدیریت گردشگران
- 56 ۲-۵-۸-۵-دانش و سیستم های اطلاعاتی
- 57 ۲-۵-۸-۶-قابلیت دسترسی و حمل و نقل
- 58 ۲-۵-۸-۷-بازاریابی و تنوع در بازار
- 59 ۲-۵-۹-۱-بررسی جزایر دیگر
- 59 ۲-۵-۹-۱-برنامه ریزی گردشگری در جمهوری مالت
- ۲-۵-۹-۱-۱-نتیجه گیری کشور
- 61 مالت
- ۲-۵-۹-۲-برنامه ریزی گردشگری در جمهوری
- 61 مالدیو
- 62 ۲-۵-۹-۱-۲-برنامه ریزی توسعه گردشگری
- 63 ۲-۵-۹-۲-استانداردها و کنترل های زیست محیطی
- 64 ۲-۵-۹-۳-عوامل اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی
- ۶۶ ۲-۵-۹-۴-نتیجه گیری کشور مالت

۶۷ جزیره کیش..... ۲-۵-۹-۳

68 شاخص های اقتصادی جزیره کیش..... ۲-۵-۹-۳-۱

69 قابلیت های اقتصادی کیش..... ۲-۳-۹-۵-۲

69 برنامه ریزی گردشگری کیش..... ۲-۳-۹-۵-۲

فصل سوم: روش تحقیق

73 روش تحقیق..... ۳-۱

۷۳ قلمرو مکانی تحقیق..... ۳-۲

74 ابزارهای گردآوری داده ها..... ۳-۳

74 روش های تجزیه و تحلیل داده ها..... ۳-۴

76 فرآیند تحقیق..... ۳-۵

فصل چهارم: جزیره هندورابی

۸۰ خلیج فارس..... ۴-۱

۴-۲ بررسی وضعیت جغرافیایی و طبیعی جزیره

هندورابی..... 81

81 موقعیت جغرافیایی جزیره هندورابی..... ۴-۲-۱

۸۲ مساحت..... ۴-۲-۲

84 تقسوهات کشوری جزیره هندورابی..... ۴-۲-۳

۸۵ پیشینه تاریخی..... ۴-۳

87 زمین شناسی جزیره هندورابی..... ۴-۴

88 توپوگرافی و ناهمواریها..... ۴-۵

89 ۴-۵-۱- سواحل جزیره.....

۹۰ ۴-۶- ویژگیهای اقلیمی و آب و هوایی.....

۹۱ ۴-۶-۱ درجه حرارت.....

۹۱ ۴-۶-۲ بارش.....

۹۲ ۴-۶-۳ رطوبت نسبی.....

93 ۴-۶-۴ باد.....

93 ۴-۶-۷ بررسی وضعیت اقلیم آسایش در جزیره.....

96.. ۴-۷- هیدرولوژی جزیره و میزان عمق آب های جزیره.....

97.. ۴-۸- منابع و شبکه آبها.....

۹۷ ۴-۸-۱ آب های سطحی.....

97.. ۴-۸-۲ آب های زیرزمینی و آب شیرین کن.....

۴-۹- پوشش گیاهی جزیره

100 هندورابی.....

۱۰۰ ۴-۹-۱ درخت زارها.....

۱۰۰ ۴-۹-۲ گاهان خودرو و دارویی.....

۱۰۱ ۴-۹-۳ مرتع.....

۴-۱۰- حیات جانوری

102 جزیره.....

- ۱۱۳-۴-۱۲-۸-۲- اخلاق و عادت ها.....
- ۱۱۳-۴-۱۲-۸-۳- هویت فرهنگی و ملی.....
- ۱۱۴-۴-۱۳- سابقه توسعه و برنامه ریزی در جزیره هندورابی.....
- ۱۱۹-۴-۱۴- کاربری اراضی وضع موجود.....
- ۱۲۱-۴-۱۵- دسترسی موجود جزیره هندورابی.....
- ۱۲۲-۴-۱۶- زیرساخت های موجود جزیره.....
- ۱۲۳-۴-۱۶-۱- برق.....
- ۱۲۳-۴-۱۶-۲- شبکه ارتباطات.....
- ۱۲۳-۴-۱۷- وضعیت کالبدی روستای هندورابی.....

فصل پنجم: تجزیه و تحلیل و توان سنجی

- ۱۲۷-۵-۱- تجزیه و تحلیل وضعیت کنونی جزیره.....
- ۱۲۷-۵-۱-۱- موقعیت های منطقه ای و زیر منطقه ای.....
- ۱۳۱-۵-۱-۲- تجزیه و تحلیل راهبردی وضعیت اجتماعی - فرهنگی.....
- ۱۳۳-۵-۱-۳- تجزیه و تحلیل راهبردی وضعیت اقتصادی.....
- ۱۳۸-۵-۱-۴- تجزیه و تحلیل راهبردی وضعیت زیست محیطی.....
- ۱۳۹-۵-۱-۵- تجزیه و تحلیل راهبردی وضعیت زیرساخت ها.....
- ۱۴۰-۵-۲- آزمون فرضیه ها.....
- ۱۴۰-۵-۲-۱- فرضیه اول.....

۱۴۶..... ۲-۲-۵- فرضیه دوم.....

فصل ششم: نتیجه گیری و ارائه طرح پیشنهادی

۱۵۱..... ۱-۶- چشم انداز جزیره هندورابی.....

۱۵۱..... ۲-۶- اهداف غایی جزیره.....

۱۵۲.. ۳-۶- اهداف و مأموریت های توسعه عمومی.....

۱۵۲..... ۱-۳-۶- اقتصادی.....

۱۵۲..... ۲-۳-۶- اجتماعی- فرهنگی.....

۱۵۲..... ۳-۳-۶- محیط زیست.....

۱۵۳..... ۴-۶- چشم اندازهای گردشگری.....

۱۵۳.. ۵-۶- راهبردهای پیشنهادی.....

۱۵۳..... ۱-۵-۶- راهبردهای قانونی و نهادی.....

۱۵۴... ۲-۵-۶- راهبردهای اقتصادی.....

۱۵۶..... ۳-۵-۶- راهبردهای اجتماعی- فرهنگی.....

۱۵۷..... ۴-۵-۶- راهبردهای زیست محیطی.....

۱۵۸..... ۵-۵-۶- راهبردهای زیرساختی و حمل و نقل.....

۱۵۹..... ۶-۶- طرح پیشنهادی.....

۱۶۲..... ۱-۶-۶- کاربری های پیشنهادی.....

۱۶۷..... منابع و مآخذ.....

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲ - مشکلات اقتصادی اجتماعی جزایر کوچک.....	۴۳
جدول ۲-۲ - تراز تجاری کیش.....	۶۷
جدول ۱-۴ - تقسیمات کشوری بخش کیش.....	۸۳
جدول ۲-۴ - تغییرات جمعیت جزیره هندورابی	۱۰۶
جدول ۳-۴ - کاربری های اراضی وضع موجود جزیره	۱۱۶
جدول ۱-۵ - تحلیل راهبردی موقعیت های منطقه ای و زیر منطقه ای جزیره	۱۲۶
جدول ۲-۵ - تحلیل راهبردی وضعیت فرهنگی - اجتماعی جزیره.....	۱۲۸
جدول ۳-۵ - تحلیل راهبردی وضعیت اقتصادی جزیره.....	۱۲۹
جدول ۴-۵ - تحلیل راهبردی وضعیت زیست محیطی جزیره.....	۱۳۵
جدول ۵-۵ - تحلیل راهبردی زیرساخت های جزیره.....	۱۳۶
جدول ۶-۵ - راهبردهای چهارگانه برای توسعه اقتصادی جزیره.....	۱۴۳

جدول ۵-۷- آزمون فرضیه دوم بر اساس تحلیل راهبردی سوات ۱۴۴

جدول ۵-۸- نتایج آزمون فرضیه های پژوهش ۱۴۷

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان
۴۰	شکل ۲-۱- فرآیند برنامه ریزی توسعه پایدار گردشگری.....
۴۱	شکل ۲-۲- رابطه ریاضی توسعه گردشگری و منابع مقصد.....
۷۷	شکل ۳-۱- جریان اجرا و نتیجه گیری تحقیق.....
۹۱	شکل ۴-۱- برآورد میانگین درصد بارندگی فصلی جزیره هندورابی.....
۹۸	شکل ۴-۲- نمایی از درختان هندورابی.....
۱۰۱	شکل ۴-۳- نخلستان های رها شده در سطح جزیره.....
۱۰۳	شکل ۴-۴- صدف های باقیمانده از صید مروارید در جزیره هندورابی.....
۱۰۵	شکل ۴-۵- تغییرات جمعیت در جزیره هندورابی.....
۱۲۱	شکل ۴-۹- نمایی از درون روستای هندورابی.....